

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
BATI AKDENİZ ORMANCILIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

ARAŞTIRMA BÜLTENİ

BURDUR KEMER İLÇESİ MERA ALANLARINDA KULLANILACAK ISLAH YÖNTEMLERİNİN SAPTANMASI

GİRİŞ

İnsan beslenmesinin başlıca unsurlarından olan hayvansal ürünlerin çoğaltılması ve güvence altına alınması büyük ölçüde meraların iyi kullanılmasına bağlıdır. Zira, hayvan beslenmesinin en emin ve ekonomik yöntemi meralara dayalı otlatma ile bu alanlardan elde edilecek yem kaynaklarıdır. Ekonomik ve kaliteli hayvan yetiştirme hem köylülerin yaşam düzeyinin yükseltilmesi hem de bunların köylerine bağlanması sonuçta da şehirlere göçün azaltılması açısından gereklidir.

Çayır ve meraların uzun yıllar bilgisiz olarak kullanılması sonucu kapasitelerinde oluşan azalma ve beslenme ihtiyaçlarının artması hayvancılık ve meraların amenajmanı konularını günün ekonomik aktiviteleri arasına sokmuştur. Aslında, mera ıslahı çalışmaları orman içi ve civarı meralarında orman korumasının da başlıca teminatıdır.

Kuru tarım bölgesi olan Burdur ili Kemer ilçesindeki 1670 m rakımlı Akpınar yaylasındaki merada bitkileri sulamadan salt yağmurla yetiştirmek ve sürekliliğini sağlamak oldukça zor bir işlemdir. Ancak, hayvancılık açısından Türkiye’de önemli bir paya sahip olan bu bölgede kötü durumdaki meraların ıslahı öncelikle yapılması gereken çalışmalar haline gelmiştir.

Günlük 10 tonun üzerinde süt üretimi yapılan Kemer ilçesi ve köylerinde hayvan yemi daha çok meralardan sağlanmaktadır. Bu çalışma ile daha büyük oranda tahrip edilmiş ve verimi

azalmış olan meraların bölgede hangi yöntemle ıslah edilmesi gerektiğinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Tabii ki, aynı zamanda bölgede daha sonra yapılacak diğer ıslah çalışmalarına da yön verebilmek diğer bir amaçtır.

Bu araştırma mera alanlarının sınırlarındaki mevcut orman alanlarının ve 2480 ha olarak projelendirilmiş olan ağaçlandırma çalışmalarının da destekleyicisi olacaktır. Meralarda yeteri kadar ot bulunmayınca mecburen orman ve tarım arazilerinden bu yönde yararlanma yoluna gidilmektedir.

Bu çalışmada bitki ile kaplı alan yüzdesi oldukça düşük olan doğal meraların ıslahında en uygun mera ıslah tekniklerinin ortaya konulması, çevredeki orman alanlarına verilebilecek zararların asgariye indirilmesi ve bölge çiftçisinin bu tür konularda bilinçlendirilmesi amaçlanmıştır.

YAPILAN ÇALIŞMALAR

Deneme, Burdur ili Kemer ilçesi sınırlarında yer alan Akpınar yaylasındaki doğal merada kurulmuştur. Çalışma yapılan alan 1670 m rakımlı, yıllık yağış miktarı 310-535 mm arasında değişen, bitki ile kaplı alan yüzdesi 18.8 olan bir bölgedir. Arazinin meyili farklı alanlarda % 5-25 arasında değişmektedir. Denemenin kurulduğu alanda yaklaşık % 12-15 meyil vardır.

Yapılan teşhislere göre meradaki bitkisel kompozisyonda *Salvia*, *Plantago*, *Scutellaria*, *Acanthus*, *Phalamis*, *Sedum*, *Polygonum*, *Achillea*, *Onobrychis*, *Sinapsis*, *Allyssum*, *Centaurea*, *Bromus*, *Poa*, *Lolium*, *Stachy*, *Omit*, *Lamium*, *Taraxacum*, *Medicago*, *Astragalus*,

Agrostis, Aegilops, Dianthus, Verbascum, Carduus, ve Lotus cinsleri bulunmaktadır. Yukarıda belirtilen cinslerden de anlaşılacağı gibi mera büyük oranda hayvanların yararlanamadığı bitkilerden oluşmaktadır. Özellikle istilacı bitki türleri daha yoğun yayılış göstermektedir.

Denemede, tarımsal kuruluşlar ve özel tohumculuk şirketlerinden sağlanan Çayır Salkım Otu, Korunga, Yonca, Otlak Ayırığı, Koyun Yumağı, Kırmızı Yumak, Kılçıksız Brom ve Stolonlu Tavus otu tohumları kullanılmıştır.

Araştırmada 1 kontrol ve 3 farklı ıslah uygulaması işlem olarak ele alınmıştır. Bunlar;

A: Kontrol (otlatma yapılan parseller),

B: Koruma altına alma + gübreleme + yabancı ot kontrolü

C: Sürüm + meradaki dominant bitkilerden yapılan karşım ile ekim (kılçıksız brom (*Bromus inermis*), korunga (*Onobrychis sativa*), yonca (*Medicago sativa*), otlak ayırığı (*Agrostis stolonifera*)) + gübreleme + yabancı ot kontrolü

D: Sürüm + dominant bitkilerle, bölgeye adapte olabileceği düşünülen, kültürü yapılan türlerin karşımı ile ekim (kılçıksız brom (*Bromus inermis*), korunga (*Onobrychis sativa*), yonca (*Medicago sativa*), otlak ayırığı (*Agrostis stolonifera*), stolonlu tavus otu (*Agrostis stolonifera*), çayır salkım otu (*Poa pratensis*), kırmızı yumak (*Festuca rubra*) ve koyun yumağı (*Festuca ovina*) + gübreleme + yabancı ot kontrolü dır.

Korunan ve bakımı yapılan parsellere 6 kg/da N ve 4 kg/da P2O5 olacak şekilde DAP (Diamonyum Fosfat) gübresi uygulanmıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışmanın sonucunda, D uygulamasının A ya oranla 33.46, B ye oranla ise 2.93 kat daha fazla yeşil ot verimi sağladığı görülmüştür. Aynı zamanda B uygulamasından A ya oranla 11.4 kat daha fazla yeşil ot elde edilmiştir. Yapay tohumlama uygulamalarında (D ve C) sırasıyla 874.19 kg/da ile 767.25 kg/da yeşil ot verimi sağlanırken; bu değer B de 297.88 kg/da ve kontrolde (A) ise 26.13 kg/da olarak saptanmıştır. Kuru madde verimi D

uygulamasında 288.8 kg/da, C de 276 kg/da B de 160.8 kg/da ve kontrolde (A) 12.7 kg/da olarak bulunmuştur. Bitki ile kaplı alan yüzdesi korunan alanda %18.8'den %40.5'e çıkartılmıştır. Uygulamalar sonucunda D uygulamasında baklagil + diğer familyaların oranı %88.79'lara çıkarken, bu değer C de %59.3, B de %5.09 ve A da %36.58 olarak saptanmıştır. Buğdaygillerin oranı ise sırasıyla %5.4, %40.7, %94.91 ve %63.58 olmuştur.

Deneme sonucunda özellikle bitki ile kaplı alan yüzdesi düşük olan kurak bölge meralarında ilk etapta uygulanabilecek ıslah metodu olarak, belirli alanların koruma altına alınması+ gübreleme ve yabancı ot mücadelesi ile 2-3 yıl içinde vejetasyonda önemli ilerlemeler kaydedilebileceği görülmüştür. Bunun yanında vejetasyonun iyileşmesine karşın ot kalitesinde yeterli düzeyde artışın sağlanamadığı da bilinen bir gerçektir. Bu nedenle belirli büyüklükteki alanlarda örneğin meyil oranı az, taşlık olmayan ve derin topraklı bölgelerde sürüm yapıp bölgedeki bitkisel kompozisyona dikkat ederek yapay tohumlama yapılması hem ot verimini artırma hem de kaliteyi yükseltme açısından önemli gelişmeler sağlamaktadır. Ancak bu yöntemde en iyi ekim zamanını ayarlama, en iyi karşımı oluşturma ve de gübreleme ile belirli bir süre koruma altına alarak otlatma amenajmanı kurallarına da dikkat etmek gerekmektedir.

Çalışma sonucunda bölgedeki bitki türlerine de dikkat edilerek seçilen D uygulamasında verim en yüksek seviyeye ulaşmıştır.

Yıl: 2002, Teknik Bülten No: 16, Antalya.

Yazışma Adresi: Batı Akdeniz Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, PK:264 07002 ANTALYA

Proje Lideri: Dr. Mehmet TETİK

Proje Yürütücüleri: Halil SARIBAŞAK, Doç. DR. Sadık ÇAKMAKÇI, Yrd.Doç.Dr. Mehmet BİLGİN, Arş. Gör. Bilal AYDINOĞLU

Tel : (242) 345 04 38 **Faks:** (242) 345 04 50

E-posta : baoram@ogm.gov.tr

Web : <http://www.baoram.gov.tr>